

Sto najważniejszych budynków Lwowa

Żanna Komar

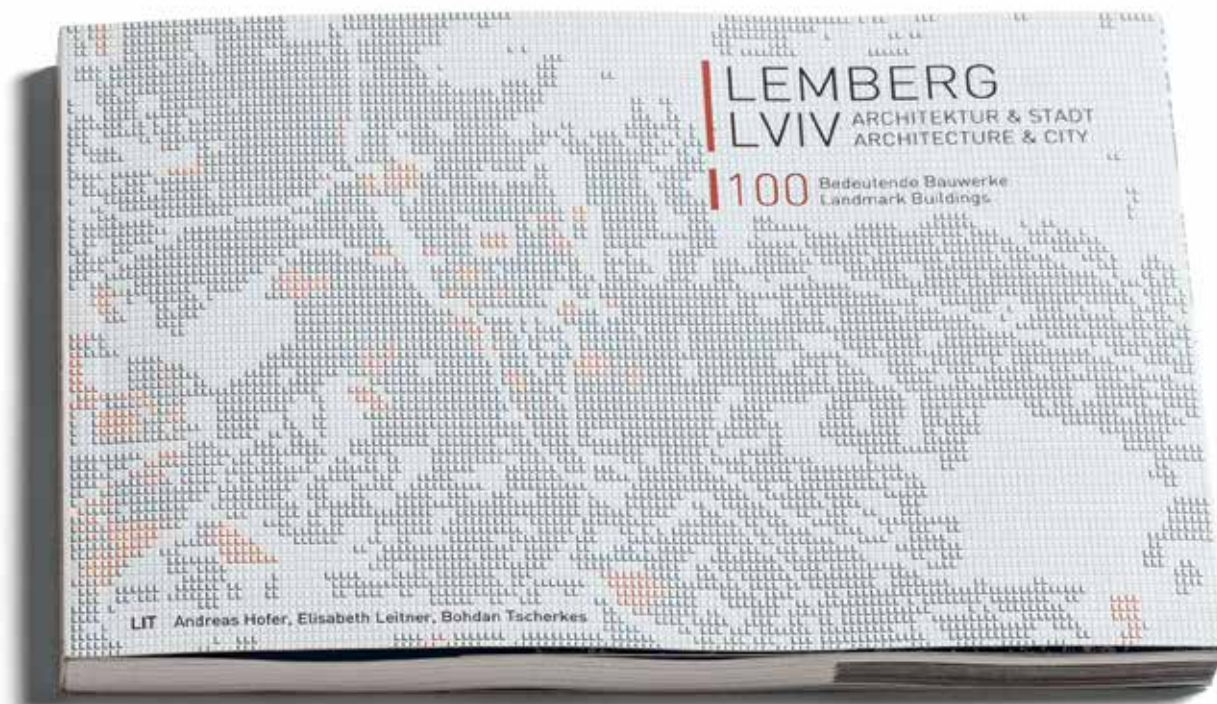
One hundred landmark buildings in Lviv

Andreas Hofer, Elisabeth Leitner,
Bohdan Tscherkes
*Lemberg Lviv – Architektur&Stadt. 100 Bedeutende
Bauwerke / Lemberg Lviv – Architecture&City.
100 Landmark Buildings*
LIT Verlag, Wien–Berlin 2012

Andreas Hofer, Elisabeth Leitner,
Bohdan Tscherkes
*Lemberg Lviv – Architektur&Stadt. 100 Bedeutende
Bauwerke / Lemberg Lviv – Architecture&City.
100 Landmark Buildings*
LIT Verlag, Wien–Berlin 2012

Na jesieni 2012 roku w Wiedniu ukazała się publikacja *Lemberg Lviv – Architektur&Stadt. 100 Bedeutende Bauwerke* (Lwów. Architektura i miasto. 100 najważniejszych budynków) przygotowana przez ukraińsko-austriacki zespół pracowników Politechnik Lwowskiej i Wiedeńskiej. Jest to typowy przewodnik architektoniczny, podobny do tych, jakie możemy znaleźć w wielu europejskich miastach, ale pierwszy taki i jedyny dotyczący miast ukraińskich.

Autumn 2012 saw the publication in Vienna of *Lemberg Lviv – Architektur&Stadt. 100 Bedeutende Bauwerke / Lemberg Lviv – Architecture&City. 100 Landmark Buildings*, researched and written by a Ukrainian-Austrian team of scholars from Lviv and Vienna Polytechnics. It is a typical architectural guidebook, the like of which are available for many European cities, but is to date the first and only one of its type for a Ukrainian city. This bilingual, German-English book, designed specifically for foreign

Dzięki dwujęzycznej, niemiecko-angielskiej publikacji, przygotowanej z myślą o zagranicznych turystach, poznanie architektonicznego dziedzictwa Lwowa stało się wreszcie dostępne dla Europejczyków.

Przewodnik prezentuje sto obiektów, wśród których są budowle, parki, osiedla i cmentarze – od najstarszych zabytków: Katedry Łacińskiej, kościoła ormiańskiego i cerkwi Wołoskiej, poprzez ważniejsze przykłady ery modernizmu i postmodernizmu: ciekawe architektoniczne obiekty z lat sześćdziesiątych, siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku, po budynki z czasów najnowszych. W sumie w książce znalazło się szesnaście zabytków historycznego Lwowa wzniesionych przez 1772 rokiem, trzydzieści cztery jednostki z okresu 1772–1918, dwadzieścia jeden z okresu międzywojennego, dziewiętnaście z czasów sowieckich (powstałych do 1991 r.) i dziesięć obiektów najnowszych, zbudowanych przed

tourists, will at last help to make Lviv's architectural heritage accessible for Europeans.

The guide profiles 100 sites, among them buildings, parks, estates and cemeteries – from the city's oldest historic buildings: the Latin Cathedral, the Armenian church and the Wallachian Orthodox church; through landmarks from the Modernist and post-Modernist era: interesting architecture from the 1960s, 1970s and 1980s; to new buildings from the most recent periods. In all, the book covers 16 early monuments (pre-1772), 34 from the period 1772–1918, 21 from the interbellum, 19 from Soviet times (to 1991) and 10 new buildings dating up to 2012, among them the airport. Its authors included a number of controversial buildings, such as the Ukrsofsbank building on Mickiewicz Square (although they echo criticisms of its erection, which impinged on the central Lviv skyline, a city complex inscribed on the UNESCO World Heritage List).

2012 rokiem, w tym lotnisko. Autorzy zdecydowali się także pokazać kontrowersyjne budowle, jak gmach Ukrsotsbanku przy placu Mickiewicza (choć podzielają przy tym krytykę wzniesienia tego budynku, który zakłócił panoramę lwowskiego śródmieścia wpisane go na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO).

W przypadku miast środkowoeuropejskich trudną do rozwiązania kwestią jest wybór nazewnictwa uwzględniającego wielojęzyczność, wielość funkcjonujących nazw ulic i obiektów oraz złożone pokłady znaczeniowe tych nazw. W przewodniku wybór padł na nazwy funkcjonujące współcześnie, nie tylko oficjalne, ale także te nieoficjalne, obecne w pamięci zbiorowej starszej generacji dzisiejszych mieszkańców Lwowa. Jednak nazwy poszczególnych obiektów są czasem dobrane według niezrozumiałych kryteriów. Na przykład dom towarowy Zippera przy Rynku z CUM (Centralny Uniwersalny Magazyn – nazwa z czasów radzieckich), a nazwa kamienicy Segala to Skwozniak (z ros. przeciąg). Ponadto w książce pojawiają się też anachronizmy – gmach współcześnie należący do Akademii Strażackiej nazwany

In many Central European cities one issue that is difficult to resolve is the choice of nomenclature to take into account their multilingual heritage, the many different names that streets and sites have held, and the complex semantic contexts of these names. In this guidebook the authors opted to use currently functioning names – not only official ones, such as street names, but also unofficial ones present in the collective memory of the older generation of Lviv residents today. Having said that, the criteria for choosing some of the names used for certain places are unclear. Zipper's department store on the Market Square, for instance, is called CUM (Central Universal Store – its name from the Soviet period), and the name given to the Segal House is Skwozniak (Russian – draught). A few anachronisms have also crept into the book – the building that currently belongs to the Fire Academy is called here Veterans' House, which was its name during the period of Galician autonomy.

These inconsistencies notwithstanding, the whole is transparent in structure, concise in form and accurate in content. Each feature includes a ground/site plan, a brief history, the date and author of its design,

został Domem Inwalidów, czyli tak jak w czasach autonomii galicyjskiej.

Mimo tych niekonsekwencji, całość ma przejrzystą strukturę, zwięzłą formę i poprawną treść. Każdy obiekt jest zaprezentowany wraz z planem, krótką historią, datą powstania i autorem projektu, zdjęciem oraz numerem, za pomocą którego z łatwością można odnaleźć go na mapie. Katalog poprzedzony jest tekstem omawiającym rozwój miasta w kolejnych epokach historycznych, aż do Euro 2012. Książka jest znakomitą lekcją prezentacji Ukrainy na arenie międzynarodowej. Z jednej strony pokazane zostały w niej najwyższej rangi zabytki i ciekawsze obiekty współczesne, z drugiej ilustruje ona sukces prowadzonego od wielu lat akademickiego dialogu pomiędzy Politechniką Lwowską a Wiedeńską.

ŻANNA KOMAR – historyk sztuki i architektury. W latach 1996–2001 pracowała w Muzeum Szuki w Iwano-Frankiwsku (Ukraina). Autorka książki *Trzecie miasto Galicji. Stanisławów i jego architektura w okresie autonomii galicyjskiej* (2008). Obecnie mieszka w Krakowie, pracuje w Międzynarodowym Centrum Kultury.

a photograph, and a number by which it is linked to the map. The catalogue is prefaced by a text discussing the development of the city in successive historic periods, up to and including Euro 2012. The book is a fine lesson in presenting Ukraine to an international audience. On the one hand it shows off its highest-class historic buildings and the more interesting contemporary sites, while on the other it illustrates the success of the long-term academic dialogue between Lviv and Vienna Polytechnics. [JTK]

ŻANNA KOMAR – is a historian of art and architecture. Between 1996 to 2001 she worked in the Museum of Art in Ivano-Frankivsk, Ukraine. She is the author of the book *Trzecie miasto Galicji. Stanisławów i jego architektura w okresie autonomii galicyjskiej* (*The third city of Galicia: Stanislavov and architecture in the period of Galician autonomy*, Krakow 2008), and currently lives in Krakow. She works at the International Cultural Centre.